

1934 Yılı Amasya Vilayeti Belediye Meclisi Seçimleri

The 1934 Municipal Council Elections in Amasya Province

Prof. Dr. İbrahim ÖZTÜRK*

Öz

Belediye teşkilatının Tanzimat döneminden sonra kurulmasıyla birlikte, tarihsel süreç içerisinde modernleştiği görülmektedir. Osmanlı dönemi ile başlayan bu modern belediyecilik anlayışı, Cumhuriyet'in ilanıyla daha da gelişmiş Türkiye'nin bütün şehirlerinde etkili bir şekilde faaliyetlerini sürdürmüştür. Bu bağlamda 1934 Amasya Belediye Meclisi Seçimleri, Türkiye'de tek parti döneminin ikinci yerel seçimidir. CHF'sına karşı bir muhalefet olmadan katıldığı bu seçimlerde, rekabet parti içerisinde belediye meclisine girmek isteyen adaylar arasında yaşanmıştır. 1930 tarihli Belediye Kanunu temel alınarak gerçekleştirilen bu seçimlerde, seçilecek üye sayısının iki katı kadar aday ilan edilmekteydi. Kanuna göre Amasya merkez için belirlenen 44 kişilik aday listesinden 22 üye belediye meclisine seçilmiştir. Kadınlara verilen seçme seçilme hakkı neticesinde, 1934 yerel seçimlerinde Amasya'dan bir kadın adayın olduğu ve asil olarak belediye meclisine girdiği görülmektedir.

Seçime vilayet genelinde katılım oranı %55 olmuştur. Seçmenlerin %60.86'sı erkek, %39.14'ü kadındır. Erkek ve kadın seçmenlerin oy kullanım oranları arasında fark olsa da, kadınların da 1930 tarihinde elde ettiği seçme ve seçilme haklarını belediye seçimlerinde kullanmışlardır.

* iozturk@ohu.edu.tr, 0000-0003-0431-9433, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

1934 yerel seçimlerini Amasya merkezinde ve ilçelerde CHF'sından adaylar kazandı. Seçimlerin neticelenmesinin ardından, belediye meclis üyeleri içerisinde seçilmesi gereken belediye başkanlığı için Celal Bey aday oldu. Amasya ve Samsun'da çeşitli görevler yapmış olan Celal Bey, 18 Ekim 1934 tarihli belediye meclisi toplantısında Amasya Belediye Başkanlığına seçildi. Belediye başkanlığına seçilen Celal Bey'in kararname, 13 Kasım 1934 tarihinde Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal tarafından onaylanmış ve göreve başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Belediye, CHF, 1934 Yerel Seçimleri, Amasya Belediye Meclisi.

Abstract

With the establishment of the municipal organization after the Tanzimat period, it can be seen that it has modernized throughout history. This modern municipal administration approach, which began in the Ottoman period, developed further with the proclamation of the Republic and has continued to operate effectively in all cities of Turkey. In this context, the 1934 Amasya Municipal Council Elections were the second local elections in Turkey during the single-party period. In these elections, which were held without opposition to the CHP, competition took place among candidates within the party who wanted to enter the municipal council. Based on the 1930 Municipal Law, twice the number of candidates to be elected were announced in these elections. According to the law, 22 members were elected to the municipal council from the list of 44 candidates determined for Amasya center. As a result of women being granted the right to vote and stand for election, it is noted that in the 1934 local elections, there was a female candidate from Amasya who was elected to the municipal council as a full member.

The turnout rate for the election across the province was 55%. 60.86% of voters were male, and 39.14% were female. Although there was a difference in the voting rates between male and female voters, women also exercised their right to vote and be elected, which they had obtained in 1930, in the municipal elections.

In the 1934 local elections, candidates from the CHF won in Amasya city center and its districts. Following the election results, Celal Bey ran for mayor, a position to be elected from among the municipal council members. Celal Bey, who had held various positions in Amasya and Samsun, was elected Mayor of Amasya at the municipal council meeting on October 18, 1934. The decree appointing Celal Bey as mayor was approved by President Gazi Mustafa Kemal on November 13, 1934, and he took office.

Keywords: Municipality, CHF, 1934 Local Elections, Amasya Municipal Council.

Giriş

Osmanlı Devleti'nde belediyeçilik hizmetleri devletin geleneksel yapısı içerisinde yer alan kurumlar ile bazı sivil örgütlenmeler tarafından yerine getirilmiştir. Bu kapsamda yerel kamu hizmetlerinin kadı, vakıf ve lonca gibi kurumlar tarafından sunulduğu söylenebilir (Yetkin 2025: 85).

Osmanlı İmparatorluğu'nda modern belediyeçilik anlayışı, 19. yüzyılın ikinci yarısında ve özellikle Tanzimat Dönemi (1839-1876) ile başlayan yenileşme sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Şehirlerde meydana gelen sosyo-ekonomik ve demografik değişimler ile dış dünya ile artan ilişkiler, geleneksel şehir yönetiminin yetersiz kalmasına neden olmuştur. Klasik dönemde Kadı'nın adalet dağıtma görevinin yanı sıra üstlendiği belediye hizmetlerinin yerini, değişen ihtiyaçları karşılamak amacıyla modern belediyeler almıştır (Seyitdanlıoğlu 2010: 1). Türkiye'nin modern belediye kurumu konusundaki tecrübesi ise Tanzimat döneminden sonra başlamıştır (Ortaylı 2024: 125-126). Osmanlı Dönemi uygulanan belediye modelleri, Cumhuriyet Döneminde daha da gelişti. 1930'da yürürlüğe giren 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile yeni bir dönem başlamıştır. 1928 yılında birçok Avrupa ülkesindeki kanunlardan da yararlanılarak Dahiliye Vekaleti tarafından hazırlanan tasarı, TBMM'de kabul edildikten sonra yürürlüğe girdi. Yeni belediye kanunu Avrupa'daki model ve mevzuatın alınması yöntemi çerçevesinde özellikle Fransa'daki 1884 tarihli belediye kanunundan büyük ölçüde faydalanılmıştır (Oktay 2020: 178-179). Tek Parti iktidarı yıllarında yerel yönetimlere dair en kapsamlı adımı olan, 1580 sayılı Belediye Kanunu ile atılmıştır. Toplam sekiz fasıl ve yüz elli üç maddeden oluşan kanun ile belediyenin tanımı, hangi yerleşim birimlerinde belediye idarelerinin kurulacağı detaylı bir şekilde açıklanmış ve belediyelerin temel organları belirtilmiştir (Düzenli 2021: 228). Cumhuriyet döneminde yerel yönetimler alanında çeşitli girişimlerde bulunulmuşsa da, bu konudaki ilk sistematik ve bütüncül düzenleme 1580 sayılı Belediye Kanunu ile tesis edilmiştir (Turan 2020: 9).

1934 yerel seçimleri, Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki ikinci yerel seçimler niteliğindedir. Seçimlere, önceki yerel seçimlerin hemen ardından kapatılan Serbest Cumhuriyet Fırkasının yokluğu nedeniyle, Cumhuriyet Halk Fırkası tek parti olarak katılmıştır (Mahmutoğlu 2015: 159). Bu ortamda “partiler” arasında yarış yoktur; daha çok meclis adayları arasında çekişme biçiminde bir rekabet söz konusu olmuştur. Bir diğer ifadeyle fiilen seçimler adayların birbirleriyle yarışması biçimindeydi, fakat hepsi CHF çatısı altında veya CHF onayıyla aday olmuşlardı. 1934 yılında Belediye seçimleri yapılmadan önce CHP Genel Sekreteri Recep Bey tarafından partinin ilk yönetim başkanlıklarına gönderdiği yazıda belediye meclisi için seçilecek adayların halk tarafından en beğenilecek kişilerden seçilmesine özen gösterilmesini istemiştir (Turan 2008: 70).

Bu seçimlerle ilgili bazı özel düzenlemelerde yapılmıştır. 25 Haziran 1933'te kabul edilen CHF İhtihap Yoklama Talimatnamesi'ne göre seçimlerin “serbest” yapılacağı, aday gösterme yetkisinin Genel Başkanlık Divanı'na bırakıldığı belirtilmiş. Ayrıca illerdeki CHF vilayet idare heyetleri tarafından oluşturulan teftiş heyetleri hem oy kullanacakları hem de adaylık için başvuru yapanları denetlemişlerdir. Seçimlerde, belediye meclisi üye sayısının iki katı kadar aday ilan edilmesi şartı konulmuştur (CHF

İntihap Yoklama Talimatnamesi 1933: 6). Belediye meclisine seçilecek olan adayların sayısı bulundukları şehrin nüfusuna göre değişiklik göstermektedir (Tümerkan 1946: 299-300). Bu, seçmenlerin daha fazla aday arasından tercih yapabilmesini sağlama imkânı vermek için yapılmış bir düzenlemedir. Yerel ve ulusal basına yansıdığı kadarıyla seçimin bütün bölgelerde, coşku içinde ve kutlamalarla geçtiği görülmektedir (Aydoğan ve Mahmutoglu 2013: 131). 1934 Belediye seçimlerine katılma oranı, 1930 seçimlerine kıyasla oldukça yüksektir; 1.765.404 seçme hakkına sahip kişiden 1.059.758 kişi oy kullanmıştır. Seçilen belediye meclisi üyelerinin büyük bölümü CHF destekli adaylardır; CHF dışındaki bağımsız adaylara verilen oy sayısı toplamda 100'ü geçmemiştir (BCA, 30-10-0-0/82-538-1). Belediye meclisinin görevleri şehre ait bütçe, mali, imar ve iskân faaliyetlerini yürütmektir (Tümerkan 1946: 311-312).

Çalışmada 1934 Amasya Belediye Seçimine kayıtlar için temel kaynaklardan biri olarak arşiv kaynakları taranmıştır. Arşivden döneme ait elde edilen veriler incelenip analiz edilmiştir. Daha sonra yerel basına ait gazetelerde seçim süreci, aday listelerinin ilanı, seçimin hangi tarih aralığında yapılacağı ve belediye meclisi için aday olan kişilerin listesi tespit edilmiş ve seçimler sonucunda en fazla oy alarak belediye meclisine giren adaylar tespit edilmiştir. Çalışmada 1934 yılı Amasya Vilayeti ve bağlı yerlerde gerçekleşen seçime ait istatistiksel veriler tablolar haline getirilerek incelenmiştir.

1. Amasya Merkez Kazası 1934 Yılı Belediye Meclis Adayları

Cumhuriyet Halk Fırkasının yoklama talimatnamesi gereğince (BCA, 490-1-0-0/2-8-7) Amasya merkez kazası Belediye Meclis adaylığı için 1 Ekim 1934 tarihinde Amasya Halk Fırkası teşkilatında yapılan toplantıda 44 kişilik meclis aday listesi belirlendi (Öztürk 2020: 25). Aşağıdaki tabloda isimleri belirtilmiş olan meclis adayları halka ilan edildi (Yeşil Amasya, 7 Eylül 1934). 8 Ekim 1934 tarihli Hakimiyeti Milliye gazetesinde Amasya'da yapılacak Belediye Meclisi seçimleri şu şekilde haberleştirilmiştir. “Belediye önünde büyük tezahürat yapıldıktan sonra sandığa reyler atılmağa başlandı, rey verme beş gün devam edecektir (Hakimiyeti Milliye, 8 Ekim 1934)” denilmektedir.

SIRA NO	İSMİ
1	Ahmet Bey Çavuş oğlu
2	Ahmet Bey Çörekçi oğlu
3	Ahmet Bey Mecidi oğlu
4	Ahmet Bey Acem oğlu
5	Avni Bey Mahmut Bey oğlu
6	Ali Bey Çaycı oğlu
7	Abdullah Bey Derviş Efendi oğlu
8	Ali Bey Hacı Muharrem oğlu
9	Celâl Bey Şeh Cemalettin oğlu

10	Celâl Bey Topal Ağa oğlu
11	Cemal Bey Göz taş oğlu
12	Hüye Hanım Selim Bey zevcesi
13	Faik Bey Rahtuvan oğlu
14	Hasan Bey Çerkes oğlu
15	Hürrem oğlu Hacı Ali Ağa oğlu
16	Hasan Bey Çapkın oğlu
17	İhsan Bey Hacı Süleyman oğlu
18	İbrahim Bey Hacı Mahmut Efendi oğlu
19	Kadri Hasip Bey Eczacı
20	Kemal Bey Şeyh Ahmet oğlu
21	Kemal Bey Saraç oğlu
22	Kemal Bey Hacı Temür oğlu
23	Lutfi Bey Mehmet Bey oğlu
24	Mesrur Bey Çaycı oğlu
25	Mustafa Bey Yumuk Osman oğlu
26	Mustafa Bey Şeyh oğlu
27	Mustafa Bey Kabartalı oğlu
28	Memduh Bey Hacı Ali Ağa oğlu
29	Nurettin Bey Gevrek oğlu
30	Nafiz Bey Alişan oğlu
31	Osman Bey Hacı Baş oğlu
32	Osman Bey Beşikçi oğlu
33	Rasim Bey Yörgüç oğlu
34	Rifat Bey Kazan Asmaz oğlu
35	Rüştü Bey Cırıkçı oğlu
36	Sait Bey Arap oğlu
37	Sadrettin Bey Baba Efendi oğlu
38	Servet Bey Mahmut Bey oğlu
39	Salih Bey Arabacı oğlu
40	Şevket Bey Divrikli oğlu
41	Şevket Bey Dağıstanî oğlu
42	Şefik Bey Dişçi oğlu
43	Veysel Bey Kütükçü oğlu
44	Yasin Bey Hacı Mahmut Efendi oğlu ¹ .

1 Yeşil Amasya, 7 Eylül 1934.

2. Amasya Merkez Kazası Belediyesine Seçilen Meclis Üyeleri

Yapılan seçimler sonucunda Amasya CHF teşkilatı tarafından belirlenen ve aday gösterilen aşağıdaki tabloda isimleri belirtilen 44 kişiden 22'si belediye azalığına seçilmiştir.

SIRA NO	İSMİ
1	Ahmet Bey Çavuşlu oğlu
2	Abdullah Bey Derviş Efendi oğlu
3	Ali Bey Hacı Muharrem oğlu
4	Celâl Bey Şeyh Cemalattin oğlu
5	Cemal Bey Göz taş oğlu
6	Elfiye Hanım Selim Bey zevcesi
7	Faik Bey Rahtuvan oğlu
8	Hasan Bey Çerkes oğlu
9	İhsan Bey Hacı Süleyman oğlu
10	Kadri Hasip Bey Eczacı
11	Kemal Bey Şeyh Ahmet oğlu
12	Lutfi Bey Mehmet Bey oğlu
13	Mesrur Bey Çaycı oğlu
14	Mustafa Bey Kabartalı oğlu
15	Memduh Bey Hacı Ali Ağa oğlu
16	Nurettin Bey Gevrek oğlu
17	Osman Bey Hacı Baş oğlu
18	Osman Bey Beşikci oğlu
19	Sait Bey Arap oğlu
20	Sadrettin Bey Baba Efendi oğlu
21	Şevket Bey Divrikli oğlu
22	Veysel Bey Kütükçü oğlu ²

3. Belediye Meclisi Seçimlerine Ait Amasya Vilayeti ve İlçelerindeki Veriler İle Seçimin Değerlendirilmesi

Vilayet	İlçeler	Oy Kullanacak Seçmen Sayısı	Seçime Katılan Seçmen Sayısı		Katılım Sayısı	Katılım Oranı
			Erkek	Kadın		
Amasya Vilayeti ³	Amasya	4014	1256	886	2142	53%
	Gümüş	1247	504	290	794	64%
	Hacıköy	3135	1150	477	1627	52%
	Merzifon	5308	1646	1277	2923	55%
	Toplam	13704	4556	2930	7486	55%

2 Yeşil Amasya, 15 Ekim 1934.

3 BCA, 490-1-0-0/286-1146-2.

Yukarıdaki tabloya göre kadın ve erkek seçmenlerin katılım oranlarında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. İl genelinde toplam 7.486 seçmen seçimlere katılmış olup, bunların %60,86'sını erkek, %39,14'ünü ise kadın seçmenlerden oluştuğu görülmektedir. Bu oranlar, Cumhuriyet ilk döneminde kadınların siyasi hayata katılımının sınırlı ancak giderek artan bir süreç olduğunu da ortaya koymaktadır. İl genelinde erkek seçmenlerin katılım oranlarının daha yüksek olması, dönemin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin normların etkisini yansıtırken, ilçelere göre kadın ve erkek katılım oranlarındaki değişiklikler, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerin yerel düzeyde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Amasya merkeze, kayıtlı seçmenlerin ancak %53,36'sının seçimlere katıldığı görülmektedir. Bu durum vilayetin genel ortalamasına yakın bir orandır. Burada erkek seçmenlerin oranı %58,64, kadın seçmenlerin oranı ise %41,36 olarak tespit edilmiştir. Buna karşılık, Gümüş ilçesinde erkek seçmen oranı %63,48'e ulaşırken, kadın seçmen oranı %36,52'de kalmıştır. Bu durum, Gümüş ilçesindeki toplumsal yapıların kadınların seçim süreçlerine katılımını sınırladığını düşündürmektedir. Benzer şekilde, Hacıköy ilçesinde erkek seçmen oranı %70,68 gibi oldukça yüksek bir seviyede olup, kadın seçmen oranı yalnızca %29,32 olarak belirlenmiştir. Hacıköy'de seçimlere katılım oranının %51,90 ile vilayet genelindeki en düşük seviyede olması, kadınların seçim süreçlerine dahil olmasındaki sosyal ve kültürel kısıtlamaları daha da belirgin hale getirmektedir. Öte yandan, Merzifon ilçesi %43,69'luk kadın katılım oranı ile diğer ilçelere kıyasla daha dengeli bir yapıya sahiptir ve toplam katılım oranı %55.07 ile vilayet genelinde orta seviyelerde yer almaktadır.

3 Nisan 1930'da TBMM'de yapılan görüşmelerden sonra kabul edilen yeni Belediye kanunu ile 18 yaşını dolduran kadınlara da seçme ve seçilme hakkı verilmiştir (Bolat, 2014: 31). Amasya Vilayeti'nde 1934 yerel seçimlerinde bir kadının belediye meclisine girdiği görülmektedir. Bu veriler, Cumhuriyet ilk yıllarında Türkiye'de kadınların siyasi hayata katılımındaki ilerlemeyi göstermesi açısından oldukça değerlidir. Bir diğer ifadeyle toplumsal eşitliğin bölgesel düzeyde ne denli farklılıklar sergilediğini ve bu sürecin yerel dinamiklerden nasıl etkilendiğini de ortaya koymaktadır. Kadın seçmenlerin katılım oranlarının bazı ilçelerde daha yüksek olması, siyasi reformların belirli bölgelerde daha hızlı kabul gördüğünü gösterirken, düşük katılım oranları ise toplumsal engellerin kadınların siyasi süreçlere katılımını kısıtladığını işaret etmektedir. Genel olarak, Amasya Vilayeti verileri, Cumhuriyetin ilk dönemlerinin siyasi ve toplumsal yapısına ilişkin derinlemesine analizler yapılması gerekliliğini ve bu dönemin toplumsal dönüşümlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak önemli bir veri sunmaktadır.

Amasya Belediye Başkanı Celal Eren (Görev Tarihi: 1934-1940)⁴

1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1963 yılına kadar esas olarak belediye başkanlarının belediye meclis üyeleri arasından seçilmesi usulü benimsenmişti (Turan, 2020: 10). Seçimleri Amasya merkezinde ve ilçelerde Cumhuriyet Halk Fırkası adayları kazanmasından sonra meclis üyeleri içerisinde Celal Bey belediye başkanlığına aday gösterildi. Celal Bey 18 Ekim 1934 tarihinde yapılan belediye meclisi toplantısında Amasya Belediye Başkanlığına seçildi. Amasya ve Samsun'da uzun yıllar mektupçuluk yapmış olan Celal Bey bu göreve seçildiğinde de Samsun Belediye muhasebeciliği görevinde bulunuyordu (934 Senesi Belediye İntihabı Sonunda Seçilen Yeni Belediye Reisleri 1934: 2071). Bu toplantıda encümen azalıklarına ise Şeyh Sadrettin Bey ve Beşikçizade Osman Bey seçilmiştir (Balcı 2014: 201).

Amasya Belediye Başkanlığına seçilen Celal Bey'in kararnamesi ise 13 Kasım 1934 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Gazi Mustafa Kemal tarafından onaylanmıştır (BCA, 30-11-1-0/91-41-3).

Sonuç

1934 yılı Amasya Vilayeti Belediye Meclisi seçimleri, Cumhuriyet'in ilk dönem yerel yönetim uygulamalarının ve tek parti döneminin siyasi atmosferinin önemli bir örneğini teşkil etmektedir. 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından gerçekleştirilen bu seçimler, Türkiye'de modern belediyeçilik anlayışının yerleşme sürecinde kritik bir dönüm noktasını yansıtmaktadır. Cumhuriyet Halk Fırkası'nın tek parti olarak katıldığı seçimlerde, rekabet partiler arasında değil, aynı parti çatısı altındaki meclis adayları arasında gerçekleşmiştir. Bu durum, dönemin siyasal yapısının doğrudan bir yansıması niteliğindedir.

Amasya vilayeti genelinde seçimlere katılım oranı %55 düzeyinde gerçekleşmiş, erkek seçmenlerin katılımı kadınlara kıyasla daha yüksek olmuştur. Ancak yine de kadın seçmenlerin belirli oranlarda seçimlere katılmış olması, Cumhuriyet'in kadınlara tanıdığı siyasi hakların yerel düzeyde uygulanmaya başladığının ve toplumsal dönüşümün ilk adımlarının atıldığının göstergesidir.

Amasya merkezinde yapılan seçimler sonucunda 22 üye belediye meclisine seçilmiş, ardından meclis tarafından Celal Bey belediye başkanlığına getirilmiştir. Celal Bey'in 13 Kasım 1934 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Mustafa Kemal Atatürk tarafından onaylanan başkanlık kararnamesi, dönemin merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki güçlü bağın da bir göstergesidir.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise 1934 Amasya Belediye Meclisi seçimleri hem yerel yönetimlerin gelişme süreci hem de Cumhuriyet'in demokratikleşme çabaları açısından önemli bir basamak olmuştur. Seçim sonuçları, Türkiye'de çağdaş

⁴ <https://amasya.bel.tr/gecmis-donem-belediye-baskanlarimiz/celal-eren> (Erişim Tarihi: 11.07.2025).

belediyeçilik anlayışının yerleşmeye başladığını, kadınların siyasal yaşama katılımının ise toplumsal dönüşümün temel unsurlarından biri haline geldiğini göstermektedir. Amasya örneği, Cumhuriyetin ilk döneminde yerel siyasetin işleyişini ve halkın yeni yönetim düzenine uyum sürecini anlamak açısından değerli bir örnek oluşturduğu söylenebilir.

Kaynakça

Arşiv Kaynakları

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 30-10-0-0/82-538-1.

BCA, 30-11-1-0/91-41-3.

BCA, 490-1-0-0/2-8-7.

BCA, 490-1-0-0/286-1146-2.

Gazeteler

Hakimiyeti Milliye, 8 Ekim 1934.

Yeşil Amasya, 7 Eylül 1934/15 Ekim 1934.

Kitap ve Makaleler

“934 Senesi Belediye İntihabı Sonunda Seçilen Yeni Belediye Reisleri”, (1934) İdare, Dahiliye Vekâleti’nin Aylık Mecmuası, Yıl 7, 81: 2071-2073.

AYDOĞAN, Erdal, - MAHMUTOĞLU, Tansu Barış, (2013), **“Mustafa Kemal Atatürk Döneminde Yapılan Seçimler ve Karakteristik Özellikleri”** Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10: 113-142.

BOLAT, SALMAN, Bengül, (2014), **“1930- Kadınlara İntihap (Seçme-Seçilme) Hakkı Verilmesine Yönelik Tutumlar”**, Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, 10, 19: 27-50.

CHF İntihap Yoklama Talimatnamesi, (1933), Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası.

DÜZENLİ, Kubilay, (2021), **“Tek Parti İdaresinden 12 Eylül 1980’e Yerel Siyasetin Değişimini Belediyeler Üzerinden Okumak: Merkezi Yönetime Yardımcılıktan Toplumcu Belediyeciliğe”** Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 45: 223-249.

OKTAY, Tarkan, (2020), **“1920-2020 Döneminde Türkiye’de Belediyelerin Gelişimi”**, Medeniyet Araştırmaları Dergisi, V, 2: 171-223.

ORTAYLI, İlber, (2024), **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri 1840-1880**, (5. baskı), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

SEYİTDANLIOĞLU, Mehmet, (2010), **Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu Yerel Yönetim Metinleri**, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

TURAN, Abdulmenaf, (2020), **“Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Belediye Başkanlarının Göreve Gelmesi ve Görevden Alınması”**, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 29, 2: 1-19.

TURAN, Ali, Eşref, (2008), **Türkiye’de Yerel Seçimler**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

TÜMERKAN, Sıddık, (1946), *Türkiye’de Belediyeler* (Tarihi Gelişim ve Bugünkü Durum), İstanbul: R. Zelliç Basımevi.

YETKİN, Ozan, (2025), *Türkiye’de Belediye Personel Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Gaziantep: Özgür Yayınları.

Tezler

BALCI, Serdal, (2014), *Cumhuriyet Döneminde Amasya (1923-1950) “İdari, Siyasi, Sosyal ve Kültürel Yapı”*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum.

MAHMUTOĞLU, T. Barış, (2015), *1923-1960 Yılları Arasında CHP’nin Seçim Çalışma ve Propagandaları*, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum.

ÖZTÜRK, Kübranur, (2020), *Amasya Belediyesi Tarihi (1923-1973)*, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.

İnternet Kaynakları

<https://amasya.bel.tr/gecmis-donem-belediye-baskanlarimiz/celal-eren> (Erişim Tarihi: 11.07.2025).

Extended Abstract

With the establishment of the municipal organization after the Tanzimat period, it can be seen that it has modernized throughout history. This modern municipal administration approach, which began in the Ottoman period, developed further with the proclamation of the Republic and has continued to operate effectively in all cities of Turkey. In this context, the 1934 Amasya Municipal Council Elections were the second local elections in Turkey during the single-party period. In these elections, which were held without opposition to the CHP, competition took place among candidates within the party who wanted to enter the municipal council. Based on the 1930 Municipal Law, twice the number of candidates to be elected were announced in these elections. According to the law, 22 members were elected to the municipal council from the list of 44 candidates determined for Amasya center. As a result of women being granted the right to vote and stand for election, it is noted that in the 1934 local elections, there was a female candidate from Amasya who was elected to the municipal council as a full member. The turnout rate for the election across the province was 55%. 60.86% of voters were male, and 39.14% were female. Although there was a difference in the voting rates between male and female voters, women also exercised their right to vote and be elected, which they had obtained in 1930, in the municipal elections. In the 1934 local elections, candidates from the CHF won in Amasya city center and its districts. Following the election results, Celal Bey ran for mayor, a position to be elected from among the municipal council members. Celal Bey, who had held various positions in Amasya and Samsun, was elected Mayor of Amasya at the municipal council meeting on October 18, 1934. The decree appointing Celal Bey as mayor was approved by President Gazi Mustafa Kemal on November 13, 1934, and he took office. The 1934 Amasya Provincial Municipal Council elections constitute a significant example of the early local government practices of the Republic and the political atmosphere of the single-party era. Held after the enactment of the Municipal Law No. 1580 of 1930, these elections reflect a critical turning point in the establishment of modern municipal governance in Turkey. In these elections, where the Republican People's Party participated as the sole party, competition occurred not between parties, but between council candidates under the same party banner. This directly reflects the political structure of the time. Voter turnout in Amasya province reached 55%, with male voters participating more than female voters. However, the fact that female voters participated in certain proportions indicates that the political rights granted to women by the Republic were beginning to be implemented at the local level and that the first steps of social transformation were being taken. As a result of the elections held in Amasya city center, 22 members were elected to the municipal council, and subsequently, Celal Bey was appointed mayor by the council. The presidential decree approved by President Mustafa Kemal Atatürk on November 13, 1934, regarding Celal Bey, is also an indicator of the strong link between the central administration and local governments of that era. Overall, the 1934 Amasya Municipal Council elections were a significant step both in the development of local governments and in the Republic's efforts towards democratization. The election results show that a modern understanding of municipal governance was beginning to take root in Turkey, and that women's participation in political life had become one of the fundamental elements of social transformation. The Amasya example can be considered a valuable case study for understanding the functioning of local politics

and the public's adaptation to the new system of government in the early years of the Republic.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile arasında mali çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Ethics Committee Permission

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human and animal). The article belongs to the field of literature.

Deconfliction Statement

The author of the article declares that there is no conflict of financial interest between him and any institution, organization, person related to this study.

Support and Thanks

Support was not received from any institution or organization in the study.